

STRAZDAS ANTANAS

Kunigas, poetas, pirmojo spausdinto lietuviškų eilėraščių rinkinio autorius **Antanas Strazdas** gimė 1760 03 09 Astravų kaime (Rokiškio r.). Kilęs iš valstiečių baudžiaunininkų šeimos. Gali būti, kad augo dvare, kuris suteikė galimybę mokytis. Greičiausiai lankė kriaunų parapijinę mokyklą, po to apie 1773–1775 m. mokėsi jėzuitų kolegijoje Kražiuose, Šenberge, Ilūkštoje, Daugpilyje, Polocke. Apie 1782–1785 m. studijavo Vyriausioje Lietuvos mokykloje Vilniuje, kur baigė „klasikinius mokslus“. 1789–1790 m. mokėsi kunigų seminarijoje Varniuose. Į kunigus buvo įšventintas 1789 03 28. Į Kupiškį atvyko 1790–1791 m. ir buvo paskirtas klebono pagalbininku, vikaru, vėliau 1791–1792 m. – vikaru Subačiuje. 1798–1801 m. vikaras Kupiškyje. Dėl prigimto maištingo temperamento ir savaip suprasto kunigo pašaukimo A. Strazdas nuo 1801 m. atsisakė Kupiškio vikaro pareigų ar jas prarado ir tapo bažnytinei vyresnybei mažai pavaldžiu misionieriškos gyvensenos kunigu. Neturėdamas nuolatinės vietos, 1801–1802 m. kunigavo Skapiškyje, Šimonyse, 1802–1804 m. Uoginiuose. 1814 m. rudenį Šimonių girioje išsinuomojo dykynę, gyveno čia iki 1816 m., vertėsi žemdirbyste, dažnai lankydavosi Lipkiškių kaime šviesaus ir raštingo žmogaus Kazio Vizbaro sodyboje. Šiuo laikotarpiu bene intensyviausiai atsidėjo literatūrai. Už satyrinį eilėraščių „Pagrabas Palšio“, publikuotą knygelėje „Giesmės svietiškos ir šventos“, kurią išleido 1814 m. Evangelikų reformatų sinodas apskundė Vilniaus vyskupijos konsistorijai. Jį nubaudė 3 dienų rekolekcijomis, misionierių spaustuvę – 50 rublių bauda, o pačią knygelę „inkvizicijos laužo“ bauda. Dėl nuolatinė nesutarimų su apylinkių bajorija, dėl aukštesniąją dvasininkiją šokiruojančio laisvo gyvenimo būdo A. Strazdas 1828–1829 m. „dvasinei atgailai“ priverstinai buvo uždarytas į Pažaislio vienuolyną, tačiau, nesulaukęs kada bus paleistas, 1829 m. iš pabėgo, atvyko į Kamajus, čia gyveno iš artimųjų pagalbos. 1832 m. gyveno Skapiškio dominikonų vienuolyne, kur uždarius liko be gyvenamosios vietos. 1832–1833 m. žiemą sirgdamas glaudėsi Pelyšiuose, netoli Šimonių, o pavasarį grįžo į Kamajus. 1833 m. balandžio 23 d. po ligos A. Strazdas mirė. Palaidotas Kamajų parapijos kapinėse. 1933 m., praėjus šimtui metų po mirties, Kamajų miestelio aikštėje pastatytas paminklas (skulptorius Antanas Aleksandravičius).

A. Strazdas rašė eiles, artimas liaudies dainoms, lietuvių ir lenkų kalbomis. Lietuvių literatūros istorijoje jis yra pripažintas tautosakos kūrybiško panaudojimo kūryboje tradicijos pradininku. Jam gyvam esant buvo išleistas tik vienas jo poezijos rinkinėlis „Giesmės Swietiszkas ir Szwintas Sudieta par Kuniga Untana Drazdawska“ (1814), kuriame išspausdinta 9 eilėraščiai ir dvi religinės giesmės. Nuo XIX a. iki šiol vertingiausiu A. Strazdo kūrinium yra laikoma jo giesmė-himnas „Pulkim ant kelių“. Ši giesmė pirmą kartą lietuviškai sugiedota Obelių ir Rokiškio bažnyčiose, vėliau paplito ir iki šiol giedama bažnyčiose. Populiari jo Velykų giesmė „Linksmą dieną mums nušvito“.